

COLOFON

Mede mogelijk gemaakt door:

Bestuurlijk Platform Groene Hart

Redactie: Patricia Gravemaker

Vormgeving: Geeske Wiarda

Met dank aan:

Alle sprekers

Anneke van Duin- Otto

Patricia Braaksma

Welmoed Visser

Martine van Amerongen

Stichting Groene Hart

Stichting Groene Hart verbinders

Coöperatie Groene Hart Oase

Groene Hart
jaarevenement
en Toerismedag
7-9-2023

Schuivende Panelen

Programma Schuivende Panelen

09.00 - 10.00 uur	Inloop
09.00 - 10.00 uur	Voorprogramma met ontbijtsessie
10.00 - 11.00 uur	Opening met Floris Alkemade (plenair)
11.15 - 12.15 uur	Arena gesprekken
12.30 - 13.15 uur	Lunch, netwerk en recreatiemarkt
13.30 - 14.15 uur	Bewoners Groene Hart aan het woord (plenair)
14.30 - 15.30 uur	Communities of practices
15.30 - 16.30 uur	Groene Hart viering (plenair)
16.30 uur	Einde

Het Groene Hart jaarevenement is dé ontmoetingsplek voor alle betrokkenen bij en geïnteresseerden in het Groene Hart. Dit jaar met een feestelijk tintje, want we vieren het 65-jarig bestaan van het planologische concept Groene Hart.

Collega's van het Rijk, provincies, gemeentes, waterschappen, ondernemers en bewoners komen bij elkaar om kennis te delen, nieuwe perspectieven te vinden (volgen) en te discussiëren over toekomst en praktijk: hoe zorgen we samen voor een toekomstbestendig Groene Hart?

Na het jaarevenement van vorig jaar "*Waar het schittert en schuurt*" komen we nu met een thema dat actueel is en aansluit bij het Groene Hart als NOVEX-gebied: "*Schuivende Panelen*".

Anno vandaag wordt er van ons allen gevraagd te veranderen. Deze veranderingen zou je kunnen vergelijken met het over elkaar schuiven van panelen. Eén van de panelen is het toenemend inzicht over de grenzen van ons natuurlijk systeem wat op veel terreinen om andere gebruiks- en inrichtingsvormen vraagt. Nieuw beleid is volop in ontwikkeling terwijl onderzoek ook nog tot de nodige inzichten moet leiden om verder richting te geven. Een teruggekeerd paneel is het Rijk als regiehouder op de Ruimtelijke Ordening. Een nieuw paneel dat nog in ontwikkeling is

zou je kunnen bestempelen als: Het nieuwe samenwerken, gebiedsgericht met alle betrokkenen samen.

We bevinden ons dan ook in een kantelfase. Een soms wat chaotische tussenfase van weerstand, onzekerheid en gebrek aan overzicht. Maar ook een tijd van nieuwe kansen zien en benutten richting de toekomst. Juist nu, in deze fase, is het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven, samen te werken, uit te zoomen en te kijken naar het geheel op de lange termijn. Want transitie heeft pas echt impact als we gezamenlijk de ambities voor het watersysteem, de bodem, de biodiversiteit en het bijpassende landgebruik zoals landbouw, wonen, werken, vaststellen voor het Groene Hart en ons daaraan committeren.

We hebben ook dit jaar weer een inspirerend jaarevent voor u opgesteld, met veel interessante sprekers, community of practices en een recreatiemarkt.

We wensen u veel plezier en interessante ontmoetingen tijdens dit Groene Hart Jaarevent 2023.

Bestuurlijk Platform

Dagvoorzitter:
Esther van der Voort

SERRE

9.00 - 10.00

Voorprogramma

Ontbijtsessie

Klimaatwethouders: redden zij het?

Martien Kromwijk – Coöperatie Groene Hart Oase

Enkele wethouders die eerder voor het onderzoek zijn geïnterviewd gaan in gesprek en zoeken de grenzen op en de mogelijkheden om de impact van

hun klimaatbeleid scherp te krijgen en condities allianties te zoeken om dit te versterken. En hoe verhoudt dit zich tot het perspectief van het Groene Hart.

VARKEN

10.00-11.00

Opening met Floris Alkemade

11.15 - 12.15

Arena gesprekken

KLIK HIER OM
IN TE TEKENEN

In een arenagesprek stemmen management, bestuurders, beleidsmakers en uitvoerende van beleid of thema met elkaar af rondom een specifiek thema. Hierdoor ontstaat duidelijkheid over hoe het thema in de samenwerking zichtbaar wordt, hoe het door uitvoerders, ondernemers of bewoners wordt ervaren en hoe effectief het beleid is of wordt ingeschat.

KARNHUIS

ARENA 1

Deze arena wordt opgenomen

Ontwikkelperspectief Groene Hart: samen naar 2050

Robert de Graaff en Martine Leeuwis – ORG-ID

In dit Arenagesprek staat het ontwikkelperspectief Groene Hart centraal. Het Groene Hart staat voor grote ruimtelijke opgaven en kansen nu en in de komende decennia. Klimaatverandering zet het Groene Hart ook steeds meer onder druk. Zonder duidelijke ruimtelijke keuzes is er geen oplossing voor (fundamentele) opgaven zoals bodemdaling, CO2 uitstoot uit het veen, waterkwaliteit en energietransitie. In 2023 staat in het kader van het NOVEX-programma het ontwikkelperspectief voor het Groene Hart centraal. Het ontwikkelperspectief

dat wordt gepresenteerd in het ochtendprogramma is de input voor het Arenagesprek, met o.a. een presentatie door Frank Stroeken over het ontwerp onderzoek rapport: [Energietransitie in het Groene Hart 2050](#). Waar bent u het mee eens, welke vraagstukken zijn moeilijk om tot overeenstemming te komen en wat is de doorwerking van het ontwikkelperspectief. De input uit het gesprek wordt verwerkt in het concept ontwikkelperspectief wat eind september wordt voorgelegd voor consultatie. Uw inbreng maakt verschil!

VARKEN **ARENA 2**

Jongerenperspectief op het Groene Hart 2050

Moderator: Jessica den Outer en Jan van de Venis, Lab toekomstige generaties

Wie draagt de verantwoordelijkheid voor een duurzame toekomst?

In een arenesprek gaan jong-bestuurders in een zorgvuldig uitgewerkt proces met elkaar in gesprek. De deelnemers gaan op zoek naar wat zij samen belangrijk vinden op weg naar een duurzame toekomst voor hun provincie, waterschap of gemeenten op basis van relevante thema's in het opgestelde Ontwikkelperspectief. Daarbij laten zij

zich informeren door experts uit het expertteam en inspiratoren.

Ze werken hun ideeën uit tot concrete voorstellen. Samen besluiten zij wat de beste voorstellen zijn. Die worden opgenomen in het jongerenadvies. Het jongeren advies wordt aangeboden aan het bestuurlijk platform, met het verzoek dit mee te nemen in het vaststellen van het ontwikkelperspectief en beleid.

JONGVEESTAL **ARENA 4**

Groene Hart in 2121

Moderator: Theo Dijt
Coöperatie Groene Hart Oase

Hoe ziet het Groene Hart eruit over 100 jaar, zo rond 2121, met zeespiegelstijging en aanpassing waterafvoer. Floris Alkemade presenteert zijn visie van een toekomstbeeld op ontwikkeling

van Klimaat, Duurzaamheid, Energie, Technologie. Daarover gaan deskundigen/bestuurders/bewoners uit het Groene Hart in dialoog met elkaar en de zaal.

KOEIENSTAL **ARENA 3**

Bestemmingsmanagement in toerisme en recreatie

Moderator: Carlijn Leenders, Adviseur placebranding

1 “Trends, ontwikkeling en bestemmingsmanagement” Door Jacqueline Lijs, Project Manager team Bestemmingsontwikkeling, Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC).

Wat zijn de ontwikkelingen rondom agrotourisme en hoe kunnen we de kansen van agrotourisme verzilveren? Het gastvrijheidsdomein kan en moet een bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven en de welvaart van alle Nederlanders. Vanuit de vele opgaven in het landelijk gebied en de kansen die de

sector ziet, werkt het NBTC met een brede groep stakeholders aan de ambitie om te komen tot een duurzaam, beleefbaar landschap. Ook biedt de sector kansen om een bijdrage te leveren aan opgaven waar agrariërs momenteel voor staan. Met een verkenning heeft NBTC dit in beeld gebracht.

2 “De strategische visie van Stichting Groene Hart Verbinders” Door Arno Ruis, onafhankelijk beleidsadviseur namens Ruis & Reuring

Meer dan ooit is het nodig om regionaal actief te sturen op het faciliteren van de groei van bewoners en bezoekers op een verantwoorde en duurzame manier die past bij het Groene Hart. Er is hierbij meer nodig dan gebiedsmarketing en het oplossen van recreatieve knelpunten. Voor het Groene Hart is het zaak recreatie en toerisme ten dienste te maken van de grotere opgaven voor verduurzaming van

de landbouw, wateropgaven en nieuwe natuur. Mits goed toegepast en afgestemd kunnen recreatie en toerisme een echte ruimtelijke kwaliteitsversterker zijn, gevoelens van trots versterken, bijdragen aan het terugdringen van CO₂-uitstoot en voor passende economische vitaliteit in het Groene Hart zorgen. Een pleidooi voor bestemmingsmanagement met impact.

ONTMOETINGSPLEIN

12.30 - 13.15

Lunch, netwerk en recreatiemarkt

VARKEN

13.30-14.15

ANDERS | Bewoners Groene Hart aan het woord bij gebiedsontwikkeling

ANDERS is een theatersolo van Stadsgezelschap PS|theater in samenwerking met Bestuurlijk Platform Groene Hart, waarin het verhaal verteld wordt van bezorgde burgers die hun omgeving zien veranderen, van betrokken burgers die vinden dat er eindelijk

iets moet gaan gebeuren en bange burgers die niet gehoord worden. Na de voorstelling volgt een gesprek, over de schuurpunten van vandaag.

Deze voorstelling is volledig gebaseerd op gesprekken en interviews met bewoners in het Groene Hart.

14.30 - 15.30

Community of practices

[KLIK HIER OM IN TE TEKENEN](#)

Op basis van de inhoudelijke thema's in het Groene Hart, staan er negen *community of practices* opgesteld. Ieder met een eigen vraagstelling waarbij uw kennis en ervaringen gevraagd wordt om te delen. Zie hieronder de workshops die gegeven worden. Iedere sessie heeft plek voor maximaal 20 personen, met uitzondering van Placebranding Groene Hart. U kunt naar een van de workshops gaan.

KARNHUIS

Water en bodem sturend bij ruimtelijke ontwikkeling

Anne Loes Nillesen, Defacto

We presenteren en bediscussiëren welke condities vanuit het water en bodem sturend zijn (aandachtspunten of kansen opleveren) bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen het Groene Hart. Met welke condities van het water en bodem systeem moet bij ruimtelijk-economische ontwikkelingen en investeringen

(nieuwbouw, landbouw, natuur) rekening gehouden worden? Hoe kan worden voorkomen dat ontwikkelingen het water- en bodemsysteem (nog) verder onder druk zetten en afwentelen op de toekomst of het publieke domein?

JONGVEESTAL

Het vijfde dorp als aanjager voor een nieuw landschap

Gijs van den Boomen, KuiperCompagnons

In de diepe Zuidplaspolder tussen Rotterdam, Gouda en Zoetermeer komen diverse belangrijke opgaven op een heftige manier samen; bodemdaling, verstedelijkingsdruk, klimaatverandering, transitie van landbouw, teruglopende biodiversiteit, landschappelijke verrommeling, mobiliteitsgroei en energietransitie. Om het gebied klimaat robuust en aantrekkelijk voor mens en dier te maken zijn forse investeringen nodig. In het masterplan Middengebied

heeft Kuiper Compagnons met omliggende gemeenten, provincie en waterschap in beeld gebracht hoe een nieuw, energieneutraal dorp in het Middengebied juist kan bijdragen aan een rijker en klimaat robuuster landschap.

Gijs van de Boomen, creatief directeur KuiperCompagnons, heeft voorbeelden voor verschillende gebieden in en om het Groene Hart waar innovatief en integraal ontwikkelt kan worden.

GRONDLEGGER

Sociaal Maatschappelijk Impact van onze RO-keuzes

Karen Maas, Wetenschappelijk directeur Erasmus Impact Centre

Welke impact op inwoners en ondernemers maken we met ons beleid en ruimtelijke maatregelen?

Bij uitvoering van plannen is het belangrijk om te weten welke impact de

voorgestelde veranderingen/maatregelen hebben. Niet alleen ruimtelijk, maar vooral ook voor bewoners, ondernemers en omwoners van het Groene Hart. Welke indicatoren zijn er en hoe meet je dit?

HOGEROP

Uitvoering geven aan een vitaal Alblasserwaard

Gert Lems, Regiosecretaris Alblasserwaard Vijfheerenlanden en Igno Pröpper, Partners & Pröpper, Opgaven gestuurd werken

Samen met de mensen invulling geven aan de transitieopgaven en daarmee brede welvaart voor dit unieke gebied!

De verbouwing van NL vertaalt naar de Alblasserwaard. Op drie puzzel tafels werken betrokkenen samen aan de invulling van

de transitieopgaven én de onderlinge samenhang. De inzet is bereiken van een toekomstbestendige leefomgeving, een vitale samenleving en nieuwe (plattelands) economie. Met deze sessie delen en toetsen we de aanpak en door samen aan de slag te gaan, halen we reflectie en inhoud op.

GRECHTHUIS

Voortvarend aan de slag met de Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland!

Marco van de Esschert, Programmamanager Ruimtelijk en Economisch domein Holland-Rijnland en Peter Verheij, Projectleider Toekomstverkenning Groen Blauw, RIA Holland-Rijnland

In gezamenlijkheid werken aan meervoudige opgaven die bijdragen aan een bloeiende regio blijft waar het fijn is om te wonen, te werken en te recreëren.

Vooruitlopend op de RIA Groene Hart nemen we u mee in de aanpak van

Holland Rijnland en de meerwaarde ervan. We gaan vervolgens samen werken aan uitgangspunten en criteria van projecten en de koppeling van lokale projecten aan regionale opgaven.

TUSSENBEI**Biodiversiteit live en interactief**

Dylan Verheul, Managing director,
Waarneming.nl / Observation International

Biodiversiteitsinformatie met, voor en door bewoners en medewerkers verzamelen, het kan!

De techniek is direct beschikbaar, en we laten u graag zien hoe u dit voor uw eigen organisatie in kunt zetten. Waarneming.nl is het grootste natuurplatform van Nederland en onderdeel van Stichting

Observation International. Vrijwilligers verrichten wereldwijd een massa aan natuurwaarnemingen. Wanneer deze informatie verzameld en gedeeld kan worden, vormen deze data een krachtig instrument voor natuurbehoud, onderzoek, beleid, educatie en beleving

HOEVE**Woonbos in een veenweidepolder**

Martien Kromwijk, Coöperatie Groene Hart Oase

In een creatief lab met brede deskundigheid is prototype verkend van een Woonbos in een veenweidepolder.

Wordt in de sessie gepresenteerd, waarna reflectie en aanscherping wordt gevraagd.

VARKEN**Recreatie als verdienmodel voor de landbouw**

Welmoed Visser, Coördinatiebureau Groene Hart

Recreatie wordt gezien als één van de kansen binnen de landbouwtransitie. Een aantal pioniers (regionale producten, camping en zorg/vergaderen) vertelt: hoe ontstond het idee, wat kwam erbij kijken

en blijkt het een waardevolle en duurzame aanvulling op het boerenbedrijf te zijn? Stel zelf ook je vragen als ondernemer, beleidsmaker of marketeer!

KOEIENSTAL**Placebranding Groene Hart**

Carlijn Leenders, Adviseur city- en regiomarketing

Tijdens deze sessie wordt op een interactieve manier de volgende vragen besproken: Hoe kan het Groene Hart als merk op een goede en duidelijke manier in de markt gezet worden met het oog op de huidige ontwikkelingen? Welke rol spelen marketingorganisaties, gemeenten en

ondernemers hierin? Hoe veranderen we het beeld en het gedrag van mensen over het merk Groene Hart? Hoe ontwikkelen we het Groene Hart verder door, passend bij het DNA van het Groene Hart?

ONTMOETINGSPLEIN

15.30 - 16.30 uur

Groene Hart 65 jaar viering

Anno 2023 is het 65 jaar geleden dat het Groene Hart als planologisch concept werd ondertekend. Een bijzonder mooi moment om stil te staan bij dit heuglijke feit!

Het Groene Hart weet door continue beweging en aanpassing een eigentijdse invulling te geven aan een groene toekomst.

De uitdagingen waar wij nu voor staan om een leefbaar en vitaal gebied te ontwikkelen kenden onze voorouders ook al. Innovatie en daadkracht waren nodig voor een toekomstig bestaan van wonen, werken en landschap. Als

bestuurders in het Groene Hart, verenigd in het Bestuurlijk Platform Groene Hart, hechten wij waarden aan de ontstaansgeschiedenis van het landschap en de inwoners van het Groene Hart. Vaak zijn we zelf ook inwoner van het gebied. We staan ervoor dat hedendaagse vraagstukken worden aanpakt maar wel met begrip en kennis van het verleden.

Daarom dat we vol trots dit moment met jullie, muziek en een culturele verrassing willen vieren. Minister Adema (ovb) zal deze viering beklinken.

